

Planter

Tidlig udbringning af gylle

Hvis du har behov for tidlig udbringning af din gylle, bør du prioritere afgrøder med tidlig og kraftig vækst og udbringning på arealer uden risiko for afstrømning. Husk reglerne for udbringning på våd, frossen og snedækket jord.

Viden om Opdateret 02. februar 2021

Vigtigt at huske ved tidlig udbringning af gylle

1. februar er det igen tilladt at udbringe husdyrgødning. For at opnå en udnyttelse der modsvarer de nye højere kvælstofudnyttelseskrav er det vigtigt, at man ved behov for tidlig udbringning prioriterer afgrøder med tidlig vækst og arealer med lave hældninger og god afstand til vandmiljøer. Vær i år særlig opmærksom på reglerne om udbringning på frossen og snedækket jord og pas på køre- og strukturskader.

Tidlig udbringning kan være problematisk

I starten af februar er mange gylletanke ofte fyldte, specielt efter nedbørsrige efterårs- og vintermåneder. Der kan derfor være behov for at kunne udbringe gylle tidligt i februar. Markerne vil dog normalt stadig være våde. Man skal derfor være opmærksom på at undgå at udbringningen fører til strukturskader.

Benyt hvis muligt udstyr med brede lavtryksdæk og mulighed for reduceret dæktryk ved kørsel i marken. Hvis marken knap nok er ordentlig farbar, kan det også være en mulighed at køre med halve læs. Vær også opmærksom på reglerne om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på vandmættede og oversvømmede arealer.

Jordtemperaturen i starten af februar kan være under 0 grader og jorden kan derfor være frossen og snedækket. Vær derfor opmærksom på reglerne omkring udbringning af husdyrgødning til frossen og snedækket jord.

Se jordtemperaturen og en prognose for alle postnumre

Afgrøderne er ikke i vækst, før vi har stabile temperaturer over 5 grader, og de har endnu ikke behov for tilførsel af næringsstoffer. Men hvis der af pladsmæssige årsager i gylletanken er behov for at starte udbringningssæsonen allerede fra den 1. februar, bør gyllen udbringes på arealer og i afgrøder med størst mulig sikkerhed for en god udnyttelse og lavest mulige risiko for forurening af vandløb. F.eks. ved nedfældning i græsmarker eller ved slangeudlægning i marker med veletableret raps eller vintersæd, uden betydelig hældning og langt fra vandløb.

Man kan minimere risikoen for udvaskningstab ved at dele udbringningen i to og således nøjes med udbringning af 12-15 tons pr. ha af den flydende del af en ikke-omrørt gyllebeholder omkring 1. februar. Hvor der erfaringsvis er problemer med afgrødesvidning fra gylle, kan denne strategi være en god løsning.

Ved tidlig udbringning vil effekten af gylleforsuring normalt være begrænset pga. lave temperaturer, høj luftfugtighed og kølig, fugtig jord, som i sig selv mindsker risikoen for ammoniakfordampning.

Udbringning på sandjord

På let sandjord kan der være risiko for udvaskning af næringsstoffer i perioden fra gyllens udbringning til afgrøden er så meget i vækst, at den kan optage de udbragte næringsstoffer, specielt hvis der går lang tid fra gødsningen til afgrødens optagelse af næringsstofferne. På disse arealer er det derfor vigtigt, at gyllen udbringes til etablerede afgrøder med en god roddybde og en tidlig og kraftig vækststart. På svineejendomme er det primært til vinterrapsen, dernæst vinterbyggen, og på kvægejendomme prioriteres flerårs græsmarker først. Arealer der tilsås med majs, kartofler og vårsæd prioriteres sidst.

Udbringning på lerjord

På lerholdige jorder kan der med fordel udbringes gylle efter nattefrost for at mindske risikoen for strukturskader. Bemærk dog at det kun er tilladt at køre efter nattefrost, hvor jorden forventes at tø i løbet af dagen.

Risikoen for udvaskning af næringsstoffer i det tidlige forår er lav på lerjord, og der er derfor mere frit valg til hvilke afgrøder gyllen tilføres. På grund af rapsens tidlige næringsstofbehov har denne dog normalt førsteprioritet efterfulgt af (frø)græs, vinterbyg og de øvrige vintersædsafgrøder. Vurdér vinterrapsens overvintring, inden der udbringes en betydelig gyllemængde i tilfælde af, at der skal udsås en vårafgrøde i stedet.

På lerjorder med bakker og hældninger mod vandløb er der risiko for overfladeafstrømning, hvis der efter udbringning kommer frost efterfulgt af betydelige nedbørsmængder eller tøbrud. Risikoen for at transportere næringsstoffer fra bakketop til bakkedal kan undgås ved at udbringe en mindre mængde pr. ha og ved at udbringe den flydende tørstoffattige del af en ikkeomrørt gyllebeholder, som giver en hurtig infiltration af gyllen i jorden.

Strategien for udbringning af gylle til vårsæd afhænger af vejrforholdene. Hvis marken er våd, afventes gylleudbringning til efter fremspiring – prioritet rettidig såning højest. Er marken bekvem, giver slangeudlægning af forsuret gylle mindre skade end nedfældning. Husk i så fald at anmelde forsøringsstrategien til kommunen inden udbringning.

Husk reglerne om afstrømning og våd, frossen og snedækket jord

Ifølge [Husdyrgødningebekendtgørelsens](#) kapitel 10, § 29, må husdyrgødning ikke udbringes på:

- Vandmættede eller oversvømmede arealer (de er som oftest ikke farbare).
- På arealer eller på en måde der giver fare for afstrømning til vandforsyningsanlæg samt vandløb (herunder dræn), søer (>100 m²) og kystvande.
- Frosne arealer. Vejledningen om definitionen af frossen jord er ikke ændret af Miljøstyrelsen. Det betyder, at jorden skal være optøet til 15 cm, men at det fortsat er tilladt at køre efter nattefrost, hvor jorden forventes at tø i løbet af dagen.
- Snedækkede jorder. Jorden er defineret som snedækket, hvis mere end 90 pct. af marken er dækket af et lag sne med en tykkelse på mere end blot ½ cm.
- Skråninger med en hældning på mere end 6° ned mod vandløb, søer over 100 m² eller kystvande, inden for en afstand af 20 meter fra vandmiljøet afgrænsning ved daglig vande.
- **Undtagelser:** På arealer med skråninger på 6-12° kan der nedfældes flydende husdyrgødning og afgasset vegetabilsk biomasse, men kun parallelt med vandmiljøet, hvilket betyder, at disse arealer fortsat kan indgå i harmoniarealet.

Husk at husdyrgødning ikke må udbringes på lørdage samt søn og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål.

Dokumentér at jorden ikke er frossen

Der har i de senere år været flere eksempler på at tolkningen af, hvornår jorden var frossen, var forskellig afhængigt af, om man var landmand eller kontrollør og afhængig af, hvilken kommune man var bosat i. Som landmand bør du derfor sikre dig, at jorden er optøet – f.eks. ved at tjekke med markspyd flere steder i marken - tag et billede med dato og tjek og print evt. [jordtemperaturen for dit postnummer](#).

Figur 1. Kan f.eks. et jordspyd eller en spade uhindret trykkes ned i pløjedybde, er jorden ikke frossen.

Udbringningsteknik

I vintersæd er der frit valg med hensyn til udbringningsteknik, dvs. at gyllen kan udlægges med slæbeslanger med eller uden syre, med slæbesko eller ved nedfældning. Forsuring kan være relevant i en udbringningsperiode med sol, blæst og høje temperaturer, især hvis gyllen har et højt tørstofindhold og en høj pH-værdi, som øger ammoniakfordampningen (oftest minkgylle og kvæggylle).

En åben, tynd afgrøde er mere udsat for ammoniaktab end en veletableret tæt afgrøde. Svovlsyren kan dække afgrødens svovlbehov afhængigt af doseringen. Behovet er 30-40 kg S pr. ha i vinterraps og ca. det halve i vintersæd. Til vinterraps dækkes behovet ved brug af 2,5 l syre pr. m³ gylle ved en udbringning af ca. 25 tons pr. gylle pr. ha. Det er væsentligt for forsøringsøkonomien, at der ikke udbringes svovl i handelsgødning, hvor der er gødsket med forsuret gylle.

Overvejer man fuldgødskning med gylle tilsat kvælstof ved SyreN+ eller Kyndestoft markforsuring, bør udbringning ikke ske, før afgrøden er i vækst senere på foråret.

På arealer uden afgrøder og på arealer med fodergræs skal gyllen nedfældes. Nedfældningen kan dog undlades, hvis gyllen inden eller i forbindelse med udbringningen forsures. Hvis gyllen er tankforsuret i løbet af vinteren, og der efterfølgende har været tilført gylle til beholderen, skal gyllens pH måles igen, og der skal evt. genforsures inden udbringning.

Kravene til forsuring af gylle inden såning af vårsæd og i fodergræs fremgår af [Regler for udbringning af gylle](#)

Der er krydsoverensstemmelse på udbringningsmetoder og på de regler der skal sikre mod overfladeafstrømning af udbragt husdyrgødning. Dvs. forhold omkring udbringning på frossen, snedækket og vandmættet jord, og forhold omkring udbringning på arealer der skråner mod vandmiljøer.

Emneord

Frost

Husdyrgødning

Publiceret: 29. januar 2019
Opdateret: 02. februar 2021

Vil du vide mere?

Martin Nørregaard Hansen
Landskonsulent

SEGES

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00

Fax. 87 40 50 10

Email info@seges.dk

